

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
V. Mestugean, N. Pora, I. Foti, L. Rebreanu, Gaston Toussaint,
A. Sulcină, George Voevidea, Albert, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

MOARTEA UNUI VITEAZ. - (Vezi explicația)

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

Dar, pe când mâncam servitorul pe care-l trimisese să ne ia o loje, se întoarse și ne spuse că era cu nepuțință să mai căpătăm vre-un loc, fiind toate vândute.

Neputând crede că se grăbise întriatăt lumea să se ducă la teatru, care de obicei e gol, l'am trimis îndărăt; dar ceea ce ne spusese era adevărată.

D. Stephen și doi prieteni ai lui gâsiseră cu cale să cumpere din vreme toate locurile.

Afară era o mulțime nespūsă, care voia să intre, alții care veniseră să vadă ce se petrece; lumea se bătea cu funcționarii teatrului, țipau, era un sgomot ca în iad. În timpul acesta actorii, care nu vedeau de cât trei oameni în sală, nu se prea grăbeau să înceapă, dar când trecu vremea când trebuia să se ridice cortina, cei trei spectatori tăcură o gălăgie nespūsă și piesa se începu.

Opera se jucă cu destulă răcoală; totuși cei trei privitori aplaudau său fitecău, după cum li se părea că merită său nu actorii. Când se sfârși, și voia să iasă gâsira la ușe mai multă lume; cei care-i cunoșteau îi întrebară și ei răspunsoră cu răcoala că au vrut să guste volumul pe care îl dobândese vocile și instrumentele într'o sală goală.

Dacă îți închipui Magdalena dragă plătiseala unei serii pe care, n'o poți petrece cum ți-ai fost pus în gând, desgustul pentru orice lucru alt, de cât cel ce dorise și să faci; apoi vei pricepe indispoziția generală și sgomotul ce a făcut în oraș gluma asta, care trebuie să fi costat peste o mie de fierini. Nu se știe de unde au averea, dar ceea ce e sigur, e că d. Stephen a devenit foarte bogat. Chiar acum a trecut pe la ferestra mea pe un cal superb.

Vezi că mi i-a trebuit mult ca să se consoleze.

XCH.

Suzana către Magdalena

Cum, draguța mea, tatăl tău e atât de bolnav? Nu pot să te las singură într'o împrejurare atât de tristă.

La drept vorbind Magdalena dragă, îți trebuie nu numai curaj, ci și judecată, tatăl tău e acum bătrân; nu e mai bine pentru dânsul să se stingă fără suferință, fără să fie lovit de vremea din infirmitățile, care de obicei lovește pe bătrâni?

Măine dimineață viu la tine. D. Stephen umple târgul cu nebuniile lui; azi dimineață s'a bătut în duel.

La teatru, aseară, s'a legat de un spectator foarte liniștit.

— Domnule, îți cer miș de scuze că te deranjez.

Strașnicul se inclină.

— Spuneți, vă rog.

— Am să vă cer un mic serviciu; cel mai cinștit om din lume poate să aibă un nas mare.

— Unde vreți să ajungeți?

— Repet, nu e o crimă să ai un nas mare; totuși, un nas mare, mai cu seamă atât de mare, cum e al d-tale, poate să fie incosmod.

— Ei și?

— Ei, iată, vin să te rog să-ți dai puțin la o parte pe al d-tale, ca să-ți ascund cu totul pe domn Clasa.

Din glume asta de foarte prost gust s'a iscat o cură și azi dimineață s'au schimbat două locuri de revolver, din ferestre încă răsărit.

XCH.

Într'o seară, pe când Stephen cu câțiva tovarăși se întorceau foarte târziu noaptea, își aduseră aminte că nu cinasera și începură a căuta un birt; dar peste tot era închis,

până și cele mai păcătoase cărciumi și nimeni nu voi să le deschidă. Erau aproape să se despartă amărăți, când Stephen zări o lumină prin ferestra unei prăvălioare.

— O să cinăm! strigă el.

Și bătu în ușa prăvăliei.

Un om aproape desbrăcat, deschise.

— Bună seara, domnule, zise Stephen. Ce mai faci?

— Mulțumesc... Cu ce vă pot servi?

— Întâi dă-ne drumul să intrăm. E grozav de ger.

Negustorul se codea.

— Nu te teme; nu suntem hoți.

— Își spusera numele, carii erau foarte cunoscute în oraș.

— Iată ce e, dragă domnule, am venit să te rugăm, fără multă ceremonie, să ne dai ceva de mâncare.

— Vă mulțumesc, domnii mei, dar e prea târziu, teată lumea doarme și eu trebuie să mă scol mâine dis de dimineață.

— Asta te privește.

— De altfel nici nam absolut nimic cu ce să vă pot servi.

— Ne-om mulțumi cu ce ai.

Și Stephen, văzând un dutap, îl deschise.

— Ural domnitor! un puț fript!

— Domnilor, zise gazda, asta întrec orice margine; cred că oricine are dreptul să fie liber la el în casă; lăsați-mă să dorm și plecați de aci.

— Dar ce, nu ne-ai înșeles? zise Stephen cu răcoala; ți-am cerut să ne dai să cinăm și o să cinăm la d-ta; imi pare că vorbesc destul de limpede.

— Da bine, domnilor, nici nu vă cunosc!

— O să ne cunoaștem la masă.

— Nu mi-e foame.

— O să ți se facă, când ne vei vedea pe noi mâncând.

— Fără glumă, domnilor, n'o să mâncați la mine, fără voia mea, gândesc?

— Tocmai, ne-ar părea mai bine să cazi la învoială, dar dacă nu vreți, o să te simim.

— Sunt ori nu eu stăpân în casa mea?

— Asta ai s'o vezi acum, domnule.

— Ei bine, vă poruncește să iesiți numai decât de aci! zise negustorul furios.

— După ce-om mânca.

— Vă dau afară.

— Suntem trei și d-ta ești unul.

— O să chem ajutor.

— Să nu faci nimic, căci o să ne baricadăm aci și o să putem susține un asediu; o să-ți spargă geamurile, mai să dormi mai bine dacă s'o întâmpla așa ceva și mâine în tot orașul are să se spună vrute și nevrute asupra celor petrecute la d-ta.

— Și de vreme ce noaptea asta totuși să poți dormi, mai bine să o treci bând și mâncând, de cât în zăbrote și bătae. Unde mai puț că o să-ți capeti și trei prieteni.

Negustorul ședea la gânduri, în vreme ce Stephen așeza masa.

— Domnule, unde ții farfurile?

Nu răspunzi? Lasă că le găsește oți, iacă-tă-le.

— Dar bine, domnilor, nici nu s'a mai pomenit asemenea despotism.

— Și-ar fi lucru așa de plăcut, dacă ai vrea d-ta să te învoești? Nu mai ai alt vin? Aici sunt numai trei sticle și noi suntem patru.

— Mie nu mi-e sete, zise negustorul.

— Ce-are setea, tot ai să cismăști cu noi, și apoi tot nu ne-ai ajunge-tea sticle; lasă-le, candid pe domnii noștri oți în pivniță.

— Vă bețeți joc de mine, desigur?

— Ei, Doamne! nici de cum, vrem să mâncăm, atâta tot. Supune-te nevoei și teate ai să meargă strună.

Uite niște chei în cuț, de sigur că cea mare e dela pivniță; dacă nu

vrei să te duci cu domni, ai să se ducă ei și singuri; dar în interesul d-tale îți spun să le luminezi calea, ca să nu spargă vreo sticlă.

Cei doi tovarăși ai lui Stephen tăriră pe negustor în pivniță.

În timpul acesta Stephen sfârși de pus masa și de cotrobăit prin dulap, de unde scoase un puț fript, o bucată de rasol rece, varză acra și cartofi.

Și fiindcă ceilalți zăboveau, vioiciunea de pe figura sa dispăru și el rămase cu capul între mâini.

În toate manifestările sale de veselie și în cele mai mari nebunii ale lui, aproape niciodată zâmbetul nu-i lumina figura; nu doară că se gândea mereu la Magdalena, dar crea în el o pornire spre melancolie de care nu-și dedea seama și felul plăcerilor la care se dădă era atât de contrariu naturii sale, în cât veșnic avea aerul unui om rătăcit într'o țară străină.

Negustorul se întoarse.

Ceilalți doi veneau în urma lui, încărcăți cu sticle.

— E îngrozitor! gema negustorul.

O să chem în ajutor.

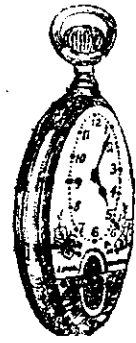
— De ce să faci tărăboi degeaba,

zise Stephen; peste două ore noi o să plecăm. Haide mai bine la masă.

Și îl așezară cu deasila pe un scaun, legându-i un șervet la gât.

Începură a mânca.

A se citi urmarea în „Universul Literar“ ce va apărea Duminică viitoare.

Ultima nouțeta în domeniul tehnicei ceasornicelor!

Ceas de oțel prima, de buzunar, mergând 8 zile după o singură învârtitură. LEI 11.75

Acest ceasornic poartă un mecanism Anker excelent cu rubine, mergând 8 zile precis și sigur, fără a fi necesar să mai fie întors.

Imbrăcămintea din oțel negru oxidat este excelentă cu gust și elegant. În caz de neconveniență se poate schimba, ev. se înlocuiește banii, de aceea nu e risc.

Trimite franco prin ramburs sau prin anticiparea valorii.

1 Buc. LEI 11.75; 2 Buc. LEI 22.75

Același ceasornic cu imbrăcămintă gravată cu gust, în argint. LEI 15.50.

Holzer & Wohl, Kraxau, Nr. 21 (Austria)

Voiți să faceți să nu mai bea

pe lărbatul, fiul, nevasta, sora, fiica, sau pe vre-o rudă mai apropiată, adresați-vă la noi. Vă vom ajuta print'un procedeu ușor și eficient, căci am mai scâpat mii de ființe de sărăcie, mizerie și ruină.

Vă vom arăta cu metoda noastră, punerea în aplicare fără ca pătimășul să observe cât de puțin. În cele mai multe cazuri nu poate nici să priceapă; căci neputând suporta de loc spiritul, crede că vina este a abuzului băuturii.

Noi primăia ziăie o mulțime de scrisori de mulțumire, de la bărbați și femei de toate clasele, bogăți și săraci, cari au fost remediali cu strălucit succes. Corespondența sosește cu una sau două dispozițiuni, și pentru încercarea metodei garantăm și oțăm ceea ce ne scrie d-l Unrein Franz din Resozabanya:

Prea stimate domn, Kopenhaga, Danemarca.

Vă rog să-mi scrieți de bun și trimiteți-mi 2 cutii cu poșta, ramburs pentru lei 20. Am doi prieteni cari s'au dată mâi beței și voese să-și vinde.

Ei însumi au probat efectul lui «Kino», pe când eram un bun băutor și nu știam cum să mă abțin. De când însă am luat profilul «Kino» m'am făcut cu totul alt om, sunt sănătos și am cu totul o altă viață cu familia mea. Mulțumindu-vă mult pentru efectele lui «Kino», vă rog a-mi trimiteți imediat. Voiți recomanda încă la mulți că «Kino» este un mijloc foarte eficace contra beței.

Resozabanya, Dec. 1911.

Cu stință, Unrein Franz.

Preparatul nostru se vinde pentru minimal preț de Lei 10, și-l trimitem contra cost sau ramburs dacă scriți la adresa noastră din Kopenhaga.

Kino-Institut, Kopenhaga K. 10, Danemarca

Scrisorile merg cu 25 bani, cărțile poștale cu 10 bani.

Paul Déroulède

Poet și soldat. A luptat cu arma în mână în corpul turcoșilor și al vânătorilor pedestri, și cu condeiul scriind „Cântecile soldatului” care au făcut ocolul Franței.

Acetele cântece se repetă de toate buzele franceze, s'au înrădăcinat în sufletele patrioților care stau cu ochii țintă la fruntariile noi ale Franței și așteaptă. Aceste cântece, care înflăcărează sufletele franceze, răsună cu lung și simpatie ecou în lumea întreagă.

Sentimentul patriotic a predominat viața întreagă a acestui om care a fost numai mișcare și activitate, numai amintire și speranță. Cântecile lui, rachete înflăcărare tășnind din sufletul-i în care clodoceste furtuna amintirii înfrângerilor suferite, aprind speranțele celor ce așteaptă întarcerea isbânzilor ferice ale viitorului. Patria geme și speră în ele. Aceste cântece sunt cuprinse în volume numeroase, care, după primul titlu arătat mai sus, au continuat să apară purtând numele de: „Noi cântece ale soldatului”, „Marsuri și răsunete”, „Refrenuri militare”.

Poetul-soldat a murit în vârstă de 60 de ani, din pricina unei boale de inimă pe care a neglijat-o. A bătut inima lui de vibrațiile sentimentului ce o umplea, până ce s'a spart acoperită în mersu-i firesc.

Pe mormântul lui, împrejurul căruia se adună acum poporul francez cuprins de jale, s'ar putea pune ca epitaf propriile lui versuri, care'n traducție românească sună astfel:

*Pe-a lui groupă ne'nsemnată,
Ca rugăciune și ca răsplătă
Cuvântu-acesta va fi săpat:
Soldat! Soldat!*

— 000 —

o ședință memorabilă a Academiei Franceze

— Cu prilejul primirii lui G. Boudroux ca membru al acestei instituții.

A fost o ședință mare, una din acele ședințe mari, ce au loc la decenii odată, a fost o adevărată sărbătoare sub cupola nemuritorilor Franței, a fost o izbucnire de entuziasm sincer, în momentul când, prin glasul lui Lavisse, bătrânul filozof Boudroux, înfrânt de ani și de studiu, a lăsat să se citească memorabilele cuvinte: „Și vom înțelege prin rațiune, după cum vom simți din inimă, semnificarea superioară ce-o dă existenței noastre calitatea noastră de francezi; și ca să fim patrioți, n'averem decât să ascultăm vocea din forul lăuntric, vocea conștiinței noastre proprii, și, în același timp, vocea morților noștri: n'averem de cât să fim noi înșine.

Au răsunat adânc ecourile cupolei reci, bătrânul său simțit întineriți, iar tinerii au înrezărit clipe de insufletire, indescriptibile, când convingerea filozofului, care aducea elogii generalului Langlois; a străbătut în cuvinte calde în inima tuturor, convingerea de trecutul cel mare al Franței. Iar atunci când a desfășurat în fața asistențelor șiragul scump de eroi, de martiri, de scriitori și de artiști incomparabili, bazându-se pe tradiția trecutului, pe valoarea lui, a deschis orizonturi largi viitorului.

S'a manifestat unitatea de ideal indestructibil a ori căruia francez, un ideal de mărire, care a spulberat zvonurile turor pesimiștilor că Franța va înceta în curând, de a fi o națiune mare.

În discursul său de recepțiune, Boudroux a făcut — după datina străbună — clogiul academicienului mort, pe care trebuia să-l înlocuiască.

A vorbit despre generalul Langlois, despre meritele sale ostășești, despre valoarea lui ca teoretician al tacticii militare.

Cu această ocazie s'a oprit asupra filozofiei sale: „Sistemele de filozofie sunt gândiri trăinide. Filozofia este o operă personală.

În acest sens luată, ea nu se transmite. Fără acțiune, cugetarea riscă să fie o dialectică abstractă sau un dilematism ușuratic: fără cugetare, acțiunea se supune hazardului, patimei și violenței, dar e foarte greu să consiliezi aceste două puteri, e greu și indispensabil. Singura împăcare a lor este datorită. Prin aceste rânduri a făcut o caracterizare a militarului cugetător și om de acțiune, care era Langlois.

Apucase vremuri grele în primii ani ai carierii. A asistat ca ofițer inferior la asediul dela Metz. Aceste toate, a dat dovadă de bravură și de mândrie ostășească. Mai târziu a devenit un teoretician militar de mare valoare.

„S'a greșit, spune Boudroux, pe vremea imperiului al doilea, că s'a ținut seamă numai de vitejia combatanților. Nu se mai știa metodelor marilor războaie și aceasta a fost cauza că Franța a fost bătută. Pe urmă războiul a fost considerat ca un șir de combinațiuni savante, în care individul era redus la starea de unitate aritmetică. În sfârșit, generalul Langlois a restituit creditul tacticii napoleoniene, probând că valoarea individuală va juca un rol și mai mare în războiul viitor, un rol mai important ca altă dată, dar bravura ar trebui să se unească cu o instrucțiune superioară.

Langlois este unul din întemeietorii strategiei moderne și cărțile sale ostășești sunt clasice în toate școlile militare din Franța. În vremurile noastre de dezagregare morală, când băntuc anarhia din toate părțile, când curentele cele mai stranie și mai subversive împotriva ideii de patrie și de neam câștigă teren din ce în ce mai larg, cuvântul cu greutate al bătrânului profesor de filozofie al Sorbonci, capătă o însemnătate covârșitoare. De aceea discursul lui a produs o valvă neînchipuită în toată Franța. S'a dovedit încă odată prin gura lui Boudroux, că în afară de cercul în care se cuprinde o națiune, cu cultura, civilizația, arta și știința sa, nu poate eși nimic durabil.

Națiunile sunt individualități mari. Cine caută să dărâme zidurile spre a le contopi, cine încearcă să distrugă greutățile puse de natură și de oameni, e un ideolog fără valoare.

Omagiul adus de Boudroux armatei franceze, în persoana lui Langlois, s'a lăsat ca un vânt de întinerire peste întreaga Franță, îmbătrânită și frământată de ideile cele mai noi și mai curioase. Franța, acest laboratoriu imens unde se prefac ideile sănătoase și bolnave, binefăcătoare sau purtătoare de ruină... (Sfârșitul în numărul viitor)

I. Făli.

DEZERTORUL

de L. REBREANU

Spre seară, așa când se împreună ziua cu noaptea, Codrea se așază pe pragul tinzii, își vără luleana de lut roșcat între mâsele și se ceartă cu baba.

— Hm... Măăă... Ce știi tu și cu feciorii tăi?... Voi toți nu faceți o cecăpă degenerată...

Baba îi cunoaște năravul și nu prea îl ia în seamă: „Își vede de treburile casei. Dar Codrea nu o slăbește:

— Măi babă!

— Ce-i ghiujule?

— Hm... Da ce-o mai fi făcând Ionică?... Hai?

— Păi, Dumnezeu știe, măi moșnege...

— Dar oare nu i-o fi foame?

— Bunul Dumnezeu știe, că el ne poartă de grijă la toți...

Codrea se ridică repede, întepat, scoate luleaua din gură și se uită lung și îngâmfat la babă. Pesonne nu-i sint pe plac răspunsurile aceste în doi perși. Buzele i se mișcă țicâind ca și când ar bolborosi ceva, dar pe urmă nu rostește nici o vorbă.

Se lungeste alene pe pat și cu ochii întredeschiși, împânjeniiți, privește cum clipește jărtecul în vatră și nu bagă de seamă că luleaua îi scapă dintre dinți. Un sforăit rar, ușor cutremurată tăcerea bordeiului. În cenușa tăciunii moacă înăbușit. Un greier rătăcit se tânguie sobt fereastră. Un câine latră răgușit undeva, departe... Bala Firoana se apropie tiptil de moșneag, îngrijerată să nu-l trezească, și-i deslegă opinile...

Așa-i Codrea de-o vreme încoace. S'a obișnuit cu răsfățatul și gogolirile babei, ca copilul din leagăn cu lăta.

Era un moșneag sfătos Codrea, un moșneag înalt și drept ca un steag, cu ochii albaştri de femeie, limpez și adânci. Două cete de cute mărunte îi pornesc de pe oșina obrazilor și alegă deavalma, incrușate și înolăcite, în sus, spre gropile ochilor, și în jos, spre colțurile gurii, unde apoi se pierd în desigur perilor bătuți de brumă. Pe umerii lui lați și ciolănoși apasă povara alor șaptezeci și doi de ani.

Ogâncară, Codrea credea că n'o să îmbătrânească până-i Prut și Siret, așa era de zdravăn și de voinic. Doisprezece ani a slujit pe împăratul ca toboșar. A colindat câte țări și mări, s'a bătut cu „pământezul”, cu „burcușul”, odată a fost și prizărit printr'un picior. Dar nici când nu și-a pierdut voioșia. Numai în noianul primejdiilor i se răvenea sufletul.

Pe urmă a venit acasă. Ce odor de fetișcană mai era pe-atunci baba asta Firoana!... Și pe urmă a avut copii, i-au nepusit neajunsurile. Pâinea ce-o mânca era străbătută de sudorile muncii necontente. Truda și zoala îi mistuiră puterile și pofta de viață. Seara, toropit de greutatea nevoilor, de multe ori gemea de cruzimea traiului. Fiecare an, fiecare zi trăgea câte o brazdă două pe fața lui lui Codrea...

Dar au trecut toate, repede ca și cum trece puhoiul. Copiii și-au căpătat aripi, s'au dus care încotro, și Codrea s'a pomenit iar singur cu Firoana. Puterile însă îi erau sciete de crâncenia vremurilor. Minte începea a-i sburda copilărește... Uita-se multe din cele ce a pățit. Numele tovarășilor de la oaste, a orașelor, al superiorilor s'au spălăcit, i s'au șters din creeri. Unele visuri parcă le-a trăit aveau, unei întâmplări trăite parcă numai le-a visat. Vremea încearcă firele amintirilor și le învâlcărește după placul ei.

Astăzi Codrea nu-și mai aduce aminte că a fost toboșar. Nu, nici vorba! Grenadir a fost, sau călăreț, dar totuși parcă grenadir. Și ce

dragă i-a fost lui oastea! Acolo și-a prăpădit floarea vieții, acolo a dus traiul cel mai fără grijă, cel mai ușor... O căldură priincioasă îl cuprinde când se gândește la vremile acelea. Închipuirea îi zboară, vioi, grămadeste întâmplări poznașe, răscolțe și amestecă lucruri nemai pomenite.

— Hm... Măă... Ce știți voi!... Eu când eram în oaste, mă!... Aia era oștire, nu ca azi...

O umbră de surâs batjocoritor se leagănă pe buzele lui supte. Bulbii ochilor îi năvălesc în afară. Obrajii i se rumenesc. Și semeț, cu glas trufas, înălțat, povestește fel de fel de năzărăvăni. Cât povestește pare că-i alt om. O undă de lumină plutește pe fața lui brăzdată. Se uită împrejur și-și întinde mândru ciolanele... Apoi deodată tresare buimăcit, ca zguduit dint'un vis. Își trece palmele peste frunte ca și când ar vrea să imprăștie de-acolo niște gânduri posomorâte. Un vâl de tristețe joacă înaintea ochilor lui... Bagseamă îi vin în miate feciorii și ie rușine.

Șapte feciori a avut Codrea, ca șapte feți-frumoși. Și toți șapte l'au făcut de rușine, toți șapte au fugit de la oaste, parcă a fost inadius. Să fi fost ori cât de prăpădiți, ori cât de bicisnici, numai asta să nu i-o fi tieluit. Ce-i pasă lui că altfel au fost harnici, agonisitori, că s'au așezat bine, că și-au găsit neveste și frumoase și lăptoase. L'au făcut de răs fugind de la oaste. Și din pricina asta lui Codrea îi erau urâți ca și când nici n'ar fi fost odraslele lui.

În sfârșit îi rămăsese unul, Ionică. Acesta era mezinul. Și a fost băiat bun totdeauna. I-au plăcut de mic copil poveștile ostășești. Într'unul își puse Codrea toată nădejdea.

Dar iată că într'o seară, tocmăi când se ciorăvăia cu baba, se aude un ciocănit lin, slab în geam. Codrea păși liniștit la fereastră și întrebă:

— Cine-i?

— Eu...

— Care ești?

— Ionică...

Mustățile moșneagului se svârcoșiră furios de câteva ori, parcă le-ar fi zlocit o mână vrăjmașă nevăzută. Pe urmă iar întrebă:

— Ai fugit?

— Am venit...

Maî întâi îi veni să-l gonască din casa lui, să nu-i mai audă nici de nume. Dar privirea lui încrutată rățaci spre babă. Nemișcată, cu doi picuri mari în colțurile orbitelor, ea nu îndrăznea nici să crâncenească. Și durerea și iubirea ei mută îl mușieră. Se scărpină în ceafă, injurând printre dinți ș'apoi se trânti în pat și tăcu toată seara.

Ușa se deschise scârțâind și intră Ionică, smead, pleoștit, ca o stafie. Se lasă încetinel pe vatră, lângă foc și acolo rămase, tăcut, multă vreme. Baba, motolită într'un ungher plângea cu sughițuri. Apoi Ionică își sprijini capul în podul palmelor și începu să se jelească:

— Mi-era dor de-acasă... Că acolo, numai străini și străini s'nt răi și nu le pasă de durerea ta, și te asupresc și te batjocoresc, și...

Glanul lui, întrerupt când și când de sughițele boate ale babei, răsună duios în liniștea nopții. Codrea însă nu auzea nimic. Cu mâinile îngreunate pe piept, zăcea neclintit, ca un mort. Iar după ce isprăvi feciorul, se întoarse spre perete și zise aspru, poruncitor:

— Apoi mâine-dimineață să te duci înapoi!...

În zori, când căseă ochii, văzu pe bala Firoana cu ochii încecăți în lacrimă, sgândărită la fer în vatră. Codrea se uită repede împrejur:

— S'a dus? gâgâi răgușit

— S'a dus.

O fulgerare dureroasă îi săgetă inima. Un val rece îl zguduie prin tot corpul. Vru să spună ceva, dar nu putu scoate nici un glas omenească. În întunericul ființei lui tulburate, se petrecu atunci o schimbare mare, nelămurită. Se sbătea cu o droaie de gânduri și nu le putea desluși. Și din frământările acestea mute, isvorară deodată doi stropi argintii, care se rostogoliră repede peste culele feței la vale. Iar stropii îi ardeau pielea, îi ardeau sufletul și'n aceiași vreme îl și mângăiau...

E cam mult însă și de-atunci. Acuma Ionică e înșurat... înșurat bine ca și ceilalți șase. Codrea însă a slăbit rău. Deabia mai poate eși uneori din bordei. Și-l mănâncă rău și tusa. Dar sufletul lui e tămăduit. Nici o grije, nici o supărare nu-l mai necăjește...

EX-LIBRIS

Oamenii zilei, schițe și observațiuni de C. Dem. Ca să nu supărăm nici pe literați, nici pe ziariști, nu vom spune nimic despre stilul autorului acestor schițe și observațiuni. De altfel însuși d. C. Dem., spune singur în prefață că ceiace a adunat în broșură sunt „schițe ușoare șarje fără pretenție literară”.

Că sunt șarje, aceasta se vede de la început când d-se face procesul „oamenilor zilei”, oameni de diferite categorii, cari fac să se vorbească despre ei, fie chiar și rău.

Șarjă e și „Decemvirii de ieri”, „Tineretul”, „Suficientă” etc. După ce citești toate aceste schițe rămâi cu impresiunea că autorul e revoltat în contra tuturor celor cari în viață nu caută decât să ajungă cât mai sus, cu orice preț, prin orice mijloace, cu atât mai ambițioși, cu cât bagajul lor intelectual e mai ușor. D. C. Dem se revoltă în contra mișcării și a violetei invidii. Nu poate să priceapă mijloacele joșnice de a parveni și le infieră cu energie.

În general o carte morală.

Ochiul dracului, de I. Chiru-Nanov. E un volum compus din schițe și nuvele. D. Chiru-Nanov e un scriitor simpatic. Deși scrie de multă vreme, deși a publicat mai multe volume, nu a căutat nici odată să „pezeze”, defect al puzderiei de scriitori cari pasc pe ogorul literaturii noastre. E un modest, probabil pentru că are talent și nu e de părerea celor, cari copiind pe Schopenhauer, declară că „numai proștii sunt modesti”.

Sunt vre-o 20 de schițe și nuvele în noul volum al d-lui Chiru-Nanov, unele publicate prin diferite reviste literare, dar scrise tot cu în grijire.

Ceia ce caracterizează nuvelele d-sale e naturala, nu naturalizmul.

Describe lucrurile așa cum le vede și dacă le vede prea simplist, cu atât mai bine, căci nu se încearcă să descurce cine știe ce enigme sufletești. E un povestitor și aceasta e destul, căci e un povestitor de talent. Cunoaște bine două medii: acela al țărănilor și acela al funcționarilor. Dacă e ironic, apoi nu e răutăcios, ci lasă ca din descriere să reiasă ironia însăși a împrejurărilor.

Albert

SE CERIS

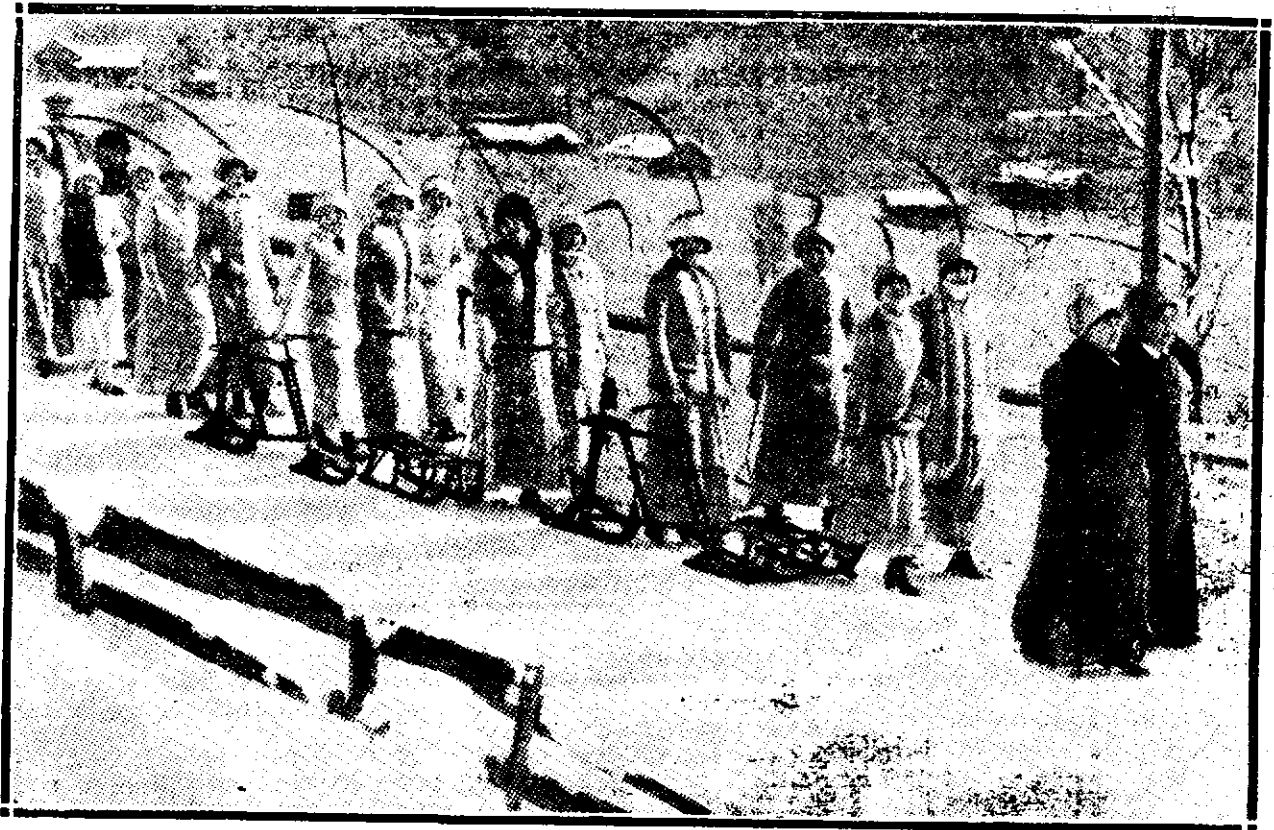
(După Petöfi)

Ie-o arșiță de foc
Și grău-i bun de mori,
Dar am tocmii de-acum
Pe Lună, secerătorii.

Și inima-mi ie 'n foc,
Iubirea dă în floare,
Fii tu iubita mea,
Fii tu secerătoare.

A. S.

Sportul de iarnă la Adelboden

Un cortegiu de „luge” și de biciclete de gheață.

AMINTIRE FILIALĂ

— NUVELĂ —

după FRANÇOIS COPPÉE

Erî, încercând să pun puțin ordin în biblioteca mea, am găsit vechea carte în care mama m'a învățat să citesc.

Această „Viață a lui Ludovic cel sfânt”, publicată pe la începutul Restaurațiunii, acest volum, grosolan legat, fu dată, ca premiu, mamei mele, pe când se ducea la școală. Această amintire a copilăriei mele fu și martorul acelei al ei. Imi aruncă ochii pe foile îngăbenite, pe cari am început să silabisesc — cu câtă încetineală și ce sfortare! — cuvintele pe cari mi le arăta cu vârful acului său de împletit și, deodată, imi vine în gând că, pe aceleași pagini, cu mult în urmă, o fetiță își apleca capul studiat și că această fetiță era mama mea.

Lucru curios! Această idee că mama a fost un copil imi vine pentru întâia oară în viața mea și mă surprinde cel puțin tot atât pe cât mă mișcă.

Mama avea aproape patruzeci de ani când m'a pus pe lume. Ea avusesc în tinerețea ei, după câte mi s'a spus, multă frăgezime și frumusețe; însă singurul portret al ei care există fu făcut cu puțin înainte de moartea ei și, în cele mai adânci depărtări ale memoriei mele scumpul ei chip nu-mi apare decât deja atins de vârstă. Acei cari și-au cunoscut mama tânără și frumoasă simt ei o mângâiere particulară de-a și-o aminti astfel? Nu știu. Însă, după mine, aceia sunt privilegiați cari, îndreptându-și primele priviri, văzură, aplecat asupra leagănului, o frunte pe care se citește obosala vieții și cărora mama lor le părură totdeauna o mamă bătrână. Amintirea ce o păstrează de ea e, dacă nu mai scumpă, cel puțin mai sfântă și, la cea ce bătrânețea are de venerabil se adaogă ceea ce maternitatea are de înălțat.

Această carte, de care s'a servit mama ca să-mi învețe arta atât de grea a citirei, această carte pe care mama o poseda din timpul în care ea însăși era școlăriță, mă face să mă gândesc că ea însăși a fost o copilă. Însă nu pot să-mi închipuiesc jocurile și lucrul ei de copilă, și nici

atât visurile ei de fată mare sau bucuriile ei de soție mult iubită. Nu vreau să văd în ea decât pe maica mea, pe bătrâna mea maică.

Imi pare că așfi călca a patra poruncă a decalogului: „Respectează pe tatăl și pe mama ta” și că puținul respect duios, cu care gândul meu învalue scumpa imagine a mamei mele, s'ar perde dacă mi-și închipui-o un singur moment în afară de funcțiunea ei de mamă, și fără primii ei peri albi și de cele câteva sbărcituri pe cari le avea pe când eu eram mic de tot.

Ar trebui o pană ușoară și aleasă, cum eu nu o am, ar trebui alese cuvinte corești pentru a exprima acest sentiment pios și gelos, acest scrupul delicat, această nuanță sufletească.

N'ași putea da o idee decât amintind misterul credinței creștine, atât de mișcător, ce n'conjoară pe mama lui Christos cu o ideală curățenie.

Da, pentru acela a cărui ruină e cu adevărat fiiască, mama îi este o imaculată.

De altfel, nu e natural s'o evoc numai sub trăsăturile unei mame, acea pentru care n'am fost decât un copil?

Când a murit, avea șaptezeci și unu de ani, iar eu treizeci și trei. eram deci un om, un om care trase, lucrase petrecuse, suferise, traversase de douăzeci de ori flacăra pasiunii, un om care rămase, fără îndoială, fidel datorilor sale principale, însă vinovat de multe greșeli, vai! și fără nevinovăție. Sigur, mama o știa. Ea cunoscuse forțările mele pentru a-mi da curaj, slăbiciunea mea pentru a mi-o scuza; își luase partea ei din bucuriile mele, mă consolase în orele mele de supărare. Dacă însă, sigură de o inteligență superioară și de o judecată înaltă și justă, ea imi vorbea ca unui om, când îi ceream un sfat, deveneam pentru ea — o adorabilă iluziune — copilul său, drăguțul ei copil, când n'aveam nevoie decât de iubirea sa.

Nu-mi aduc aminte numai acum de momentele când eram doborât de mâhnire și când nu găseam un sprijin decât în brațele mamei mele când, îmbrățișându-o, imi uscăm pe față sa ochii arși de lacrimi, ea în timpul când mă purta pe brațe. Nu, chiar și în cursul ordinar al vieții, în miile de mimicuri din fiecare zi, mama mă trata ca în urma vârstă

și imi atribuia cu naivitate imprudența și stângăcia.

„Bagă de seamă la trepte, în josul scării... Ia seamă să nu răcești... Sunt sigură că iar îți-ai uitat bătăsta...”

Plâng pe acci cari primesc cu nerăbdare, fără un surâs dulce aceste recomandări copilărești. Ele m'au atins în totdeauna până în fundul inimei. De altfel, mai mult ca un altul poate, am fost obiectul acestor mici sfaturi. Căci, în timpul tinereții, am suferit de mai multe ori accidente de sănătate destul de grave; și mama se îngrijea atunci de mine nu numai ca de un copil, dar ca de un copil bolnav.

Intr'o iarnă, doctorii mă triseră în sudul Franței; însă regăsisem pe scutupa mea mamă atât de schimbată după câteva luni de absență în cât, în anul următor, deși încă suferind, rămăsei totuși la Paris și trăii ca un prizonier în tot timpul viimei urâte. Mama, deși cu mult căzută, deși foarte slăbită, nu părăsi, ca să zic așa, odaia mea.

Să mi se permită să reproduc aici o veche poezioară. Nu recitesc nici odată vechile mele versuri; însă acestea rămân pentru totdeauna gravate în mintea mea. Imi amintesc ore atât de dulci, ore de un trai atât de bun, în această atmosferă de iubire de mamă.

Scriu lângă lampă. Mă simt bine în tăcere.

Bătrâna mamă, toată'n negru, cu plăcere,

Stă lângă foc, în jeful ei cel mare...
Și se gândește—așa mie mi se pare—
La boala mea care, anul trecut, m'a exilat

Și să trădesc departe de ea m'a obligat;
Deși era fără grijă căci sunt ca un sfânt

Și stau închis în casă când plouă sau e vânt...

De-odată vine 'n minte că noaptea e rece

Toamna, și-și dă osteneala să se plece
Să pue-un lemn în foc. O mamă 'n astă lume

Să fie bine-cuvântat pe veci al tău nume.

Adineauri, murmuram aceste versuri, răsfoind cartea în care mama mi-a arătat literile mele, căutând și sărutând pe ea urmele degatelor ei. Cu toate acestea, câte griji, câte mâhniri am procurat aceste admiri-

rabile femei! Nu că ea s'ar fi putut îndoi un singur moment de respectul și iubirea mea, mare Dumnezeu! Dar când ești tânăr, te arunci în viață, împins de aprigul vânt al dorinței și uiți că, aproape de câmbul familiei, părăsit de cele mai multe ori, o s'armană bătrână mamă, — oh! plină de o indulgență nesfârșită care abea îndrăznește să adreseze fiu lui ei mare o muștrare timidă — dar care se alarmează de pericolele cel amenință, care suferă văzându-l perzându-și nevinovăția și curăția, și care plânge!

Toată această pagină să cadă sub ochii unui tânăr și să-l oprească pe marginea unei serioase slăbiciuni!... Când ar ști el ce amar este pentru sufletul său, mai târziu, spre declinul vieții, de a se gândi că n'a fost un om rău, că lumea n'are nimic serios a-i imputa, și că totuși, a făcut pe mamă-sa să plângă!

Iată mai bine de două-zeci de ani a mea s' a murit și aveam atunci numai un fiu: căci, în ziua aceea, ce va delicioș s'a stins în mine și, de atunci, nu m'am mai simțit tânăr.

Nici odată n'am evocat atât de des memoria în timpul copilăriei mele, subțelul meu a încercat să se înalțe spre Dumnezeu. În speranța de a-mi revedea mama am vrut să cred în viața eternă. Oh! cum mă mai gândeam la mama în ziua în care, pentru a merita această răsplată de o o regăsi în cer, mi-ai promis ca timpul ce-mi mai rămâne de trăit să-l închei în visuri mai curate și în fapte mai bune!

Isus, care a făcut ca Maică-sa să triumfe, lungă el, în regatul său dumnezeesc, va bine-cuvânta rugămintea unui fiu și a unui creștin.

Fara mistică! Locuința dreptilor! Focar glorios de lumină și iubire! Se pretinde că slabile inteligențe nu pot pricepe întinderea și perfecțiunea fericiților pe care le rezervă aleșilor! Inșă, înăi închipuți eu, spirit umil, cu, s'armană păcătos, că am presimțirea Paradisului, altă dată, când eram un mic copil plin de inocență și când mă adormia, cele două brațe împrejurul gâtului tău, oh, stăna mea mamă și deică plină de bunătate.

Gaston Toussaint.
Marsilia

Viața artistică și literară

Expoziția de pictură a peisagistului D. Mihăilescu a fost bine primită de bucureșteni. Minunatele pânze mai rămân expuse până la sfârșitul acestei luni.

Alte expoziții deschise sunt: notă decorativă de d. Mathey, pictură și scene de interior de C. Gheorghiu — toate la Ateneu; expoziția Angelescu (Ange) în str. Franklin, a d-lor Samielevici Ressu și Teșanu în călă Victoria.

În curând se va deschide și expoziția societății „Tinerimea Artistică”.

Reprezentările d-nei Réjane sunt foarte cercetate. Vineri s'a reprezentat „M-me Sans Gène” în matineu iar scara „L'ivré gulière”.

Concertele care se anunță de către cântăreții noștri sunt: concertul tenorului liric Rică Brăncuș la 13 Februarie a. c., al tenorului dramatic N. Corfescu la 28 Ianuarie și concertul din fier și caval al d-lui Ciobea la 30 curent, toate la Ateneu.

Societatea corală „Carmen” pregătește trei mari concerte religioase, de sărbătorile Paștelui, la românii din Basarabia.

Ziua de 24 Ianuarie a fost minunat sărbătorită la Ateneu de societatea „Tinerimea Română” și de Liga Culturală.

Toate școlile secundare au luat

SONET

(Reminiscență)

La tine mă gândesc, când scăpătarea
Impurpurează luciul mării line;
Cu fruntea 'n palme, mă gândesc la tine,
Când luna 'n unde și scaldă tremurarea.

Te văd, când nequiri sure 'neacă zarea,
Se văd în nopți adânci, de laină pline;
In ale vântului prelungi suspine
Și 'n freamătul de val și-aud chemarea.

Drum orșicât de lung ne-ar despărți,
Tu totuși mi-ești aproape, dragă; — aproape
Mi-ești pretutindenea, oriunde-aș fi.

Coboară soarele, și peste ape
S'asterne umbra serii 'n fine pătură...
Oh, ce n'aș da să te-am, aci, alături!

Cernăuți

George Voievidca

parte la festivalul național dela Ateneu.

Societatea corală „Hora” din Capitală va da un mare concert, în sala Liedertafel, în seara de 27 curent, sub patronajul d-lui ministru I. G. Duca și în beneficiul „Societății institutorilor”.

Ziarul „Universul” a sărbătorit Miercuri seara, printr-un banchet în sala de marmoră a hotelului, Boulevard, pe d. ministru I. G. Duca, fost 14 ani cronicar extern al marelui ziar.

Au fost invitați la acest banchet d-nii miniștri Al. Radovic, prof. dr. C. Angelescu, poetul Al. Vlăduță, scriitorul M. Sadoveanu și alți intelectuali din elita Capitalei.

Colaboratorul nostru d. Leonlin Iliescu a pus sub tipar un volum „Coasta de Argint”, cuprinzând impresiile și cercetările sale din teritoriul anexat.

Mare parte din impresii au fost publicate în „Universul” anul trecut.

Colaboratorul nostru d. Victor Eftimiu, a fost numit sub-director al Teatrului Național, iar d. Irimescu-Căndești șef de cabinet al noului director general care, se știe, este distinsul nostru scriitor d. I. Al. Brătescu-Voinești.

Între cărțile apărute în urmă sunt: „Povestea unei Odăi” de d. Caton Theodorian și „Aquila” un volum de admirabile versuri ale poetului Ion Al. George — publicate în „Convorbiri literare”.

Societatea scriitorilor români se întrunește astăzi în adunare generală anuală, cu care prilej se va vota și admiteri de noui membri.

Asociația generală a Prescii Române se va întruni, la 2 Februarie a. c., în prima sa adunare generală anuală.

Societatea numără 10 luni de existență până acum și are un capital de peste 30.000 lei.

Marți a fost la Ateneu concertul d-nei Angela P. Missir, laureata conservatorului din București.

Succesul acestui concert a fost desăvârșit.

Noul director general al teatrelor, d. I. Al. Brătescu-Voinești a avut, zilele trecute, o conferință cu directorii de ziare și cronicarii teatrali din București.

Societatea elevilor de conservator s'a întrunit Marți trecut în adunare generală anuală.

La secția artelor decorative de la școala de arte frumoase sunt vacante posturile de maestru de ceramică, pictură pe sticlă, porcelan, țesături de pânză etc.

Casa de ceteră „Petre Liciu” a dat un festival artistic Joi seara în salele „Eintracht” din Capitală.

D. Vasile Toncanu, societar al Teatrului Național din București, care se află în turneu artistic, va mai da patru reprezentații la Călărași, Constanța, Brăila și Galați.

D. ministru I. G. Duca a avut mai multe conferințe cu maestri Conservatorului de muzică, cărți i-au propus reorganizarea secțiunii de canto și muzică a Conservatorului.

Sacul cu glume

Doctorul X intră într'un restaurant să mănânce. Chelnerul care-l servește are obrazii plini de o spușeală de bubulițe. Se uită lung la el și-i zice repede:

— Ai exemă?
— Ertăți! domnule, răspunde servitorul amabil. Acu s'a isprăvit și nu mai avem. Vă rog poștiți altceva.

Nevasta lui Bețivănescu, meșteră cusătoreasă, ținea casa cu munca ei, pe când bărbatu-său da la cărciumă toți banii care-i intră în mână. Tocmai primise plata unui lucru făcut, în hârtii ipotecare, când auzi glasul bărbatului ei cântând pe stradă cât mai tare putea: „Deșteaptă-te române”, semn sigur că era turtit.

— Aoleu, ce să mă fac unde să ascund banii să nu mi-i ia? exclamă zăpăcită.

Dar d'o dată se liniști, căci îi venise o idee luminoasă. Pe masa de lucru era o carafă cu apă: puse hârtiile de desuț, și apoi se uită mâhnită, dar liniștită, la bărbatul ei vâțos care se'ntorcea acasă.

Un avar căzuse greș bolnav.
— Dacă mi-o fi venit ceasul din urmă, zise întorcându-se spre icăne, cel puțin ia-mă Doamne înainte de sărbătorile anului nou care se apropie!

Doi prieteni nu s'au văzut de mult.

— Ei, ce bine 'mi pare că ne mai întâlnim! Dar ascultă, să te întreb un lucru: cine era fata aia frumoasă cu care te-am văzut la Călimănești și ce s'a făcut?

— Fata aia frumoasă, răspunse oftând cel întrebat, s'a măritat.

— Și-ți pare rău că n'ai luat-o tu?

— Ba, nici decum.

— Apoi atunci, de ce oftezi?

Pentru că, îngână întrebatul, pentru că... m'am însurat eu cu ea.

— Crede-mă, doamnă, zice dentistul unei cliente, că, dacă nu ascuți recomandățiunile mele, peste câteva luni nu-ți va mai rămâne nici un dinte în gură.

— Și atunci! exclamă ea speriată.

— Atunci — urmează specialistul — o să-ți muști degetele de disperare...

La Milan, se spânzerau osândiții la moarte de un bastion pe sub care curgea apa unui canal.

Întro zi de execuțiune, se rupe frânghia și condamnatul, căzând în canal, trece apa pe celalt mal și fuge.

Câteva zile după aceasta, îi veni rândul altui ticălos să-și ispășească vina. Acesta, uitându-se cu frică în jos, îi zice calăului:

— Te rog, bagă de seamă să-ți fie frânghia în bună stare, că eu nu știu să'nnot și nu vreau să mă înec.

Panzaechi, poet italian, e solicitat de un prieten să-i scrie ceva pe un album.

— Aide, iute o cugetare, un vers, ce-o fi, măcar și o prostie.

— Așa, zice poetul, luând condeiul apoi atunci dictează-mi!

La un birou de călătorie se prezintă doi țărani și cer două bilete de vapor pentru America.

Impiegatul se execută. Ei însă îi înapoiază biletele zicând:

— Fiindcă ne ducem după o moștenire, dă-ne bilete pentru două vapoare deosebite nu pentru unul și același. Așa că, dacă o fi să se'ncepe un vapor cu unul din noi, măcar cel'alt să poată ajunge în America să-și ia moștenirea.

Iată ce poate să zică, din punctul ei de vedere, clanța unei uși:

— Se zice de hoști că sunt oameni răi. Mie însă nu mi s'a întâmplat să văd pe nimeni umblând cu mine mai frumos și mai binisor.

Ilustrația noastră colorată

Moartea unui viteaz

În ultimele lupte pentru cucerirea Fezzan-ului (sudul Renaice) italienii au suferit o pierdere dureroasă în persoana căpitanului De-Dominicis un ofiter vișez care a luat parte la toate luptele din Africa de Nord și a fost rănit în două rânduri.

Căpitanul fusese în vremea un valoros organizator a trupelor negre (a-carii) din Eritrea; și a căzut în fruntea soldaților cari l iubeau ca pe un părinte.

CĂSAR & MINKA

Crescătorie de câini de rasă și vinderea acestora
ZAHNA (Prusia)

Cele mai nobile rase de câini

Câini de pază, de plimbare și de vânatoare dela dog-ul cel mai mare de Urm și de munte până la cel mai micul câiel de casă. Preț curent ilustrați gratis. Se trimite în orice parte a lumii în orice anotimp.

EXPOZIȚIE PROPRIE ::::
:::::::::: LA GARA ZAHNA

Carmen Sylva

NOTE BIOGRAFICE

de V. Mestugean

— Urmare —

Împărăteasa Maria a Rusiei plăcut impresionată și ea de activitatea prințesei României, în cursul campaniei, i-a trimis ordinul *Sintei Caterina* în briliante, însoțit de următoarea scrisoare:

St.-Petersburg, 13 Dec. 1877.

„Am urmărit cu un adânc interes participarea A. V. la marile evenimente cari au cimentat, sub simbolul *Credinței Creștine*, vechile legături ce există între România și Rusia. Cunoșc tot devotamentul ce A. V. a pus în îndeplinirea misiunii de caritate pe care Ea a avut a o îndeplini, ca și mine, în fața suferințelor cauzate de acest teribil război. Îți mulțumesc pentru aceasta din adâncul inimei și-mi fac o adevărată plăcere conferindu-ți ordinul meu al *Sintei Caterina*, în amintirea acestei comunități de sentimente și de acțiune pentru ușurarea rețelilor războiului. O rog să-l primească și să-l poarte ca o mărturie de viață simpatie și de neștrămutată amicitie din partea mea.

„Maria”.

La această scrisoare Prințesa a răspuns în următorii termeni:

„Doamnă,

„Cu cea mai adâncă mulțumire viu a mulțumii M. V. pentru semnul de înaltă bunăvoință ce l-a plăcut a-mi arăta, conferindu-mi ordinul Său al *Sintei Caterina*.

„Suverana a unui mare imperiu, Augustă protectoare a tuturor instituțiilor de binefacere precum și a Crucii Roșii, M. V. își consacră toate momentele existenței Sale în ușurarea suferințelor omenirii și în repararea rețelilor războiului; eu m'am silit să imitez un exemplu atât de nobil și mă simt fericită și mândră că am putut să-mi atrag aprobarea prețioasă a M. V. în îndeplinirea datorțiilor cari mi-au fost ușurate de devotamentul, zelul și caritatea femeilor române.

„Insemnele distincțiunii cu care A. V. a binevoit să mă onoreze sunt îndoit de scumpe inimei mele, de oarece ele îmi vor aminti, deasemenea, că tânăra armată română, sub conducerea prințului său, a avut onoarea d'a lupta și a birni alătura de valoroasa armată imperială, pentru triumful marelui și sfinteii cauze al căreii generos apărător s'a făcut M. S. Împăratul cu desinteresarea și mărimia ce-l caracteriză.

„În fiecare zi fac vrări fierbinți pentru ca bravii Noștri soldați să meargă din victorie în victorie și ca A-tot-Puternicul să ne acorde în curând o pace folositoare și durabilă.

„Binevoită a primii, Doamnă, asigurarea neștrămutatului și respectosului atașament cu care rămân

„A Majestății Voastre Imperiale

„Întru totul devotată.

„Elisabeta”.

Maî târziu, femeile române au oferit Suveranei o statuie de marmoră în care prințesa e reprezentată în fața unui sol-

dat rânit mortal cărnii îi oferă să bea.

Suverana, foarte mișcată de această delicată atențiune a doamnelor române, cari cântaseră în modul acesta să-i exprime admirația și recunoștința lor, a rostit în momentul primirii darului o mișcătoare cuvântare din care reproducem următoarele pasaje:

„Darul acesta este monumentul suferințelor cari ne-au apropiat, ne-au unit, și au făcut din noi niște surori nedespărțite.

„Chipul săpat în marmoră nu mă reprezintă numai pe mine, ci pe toate câte a-ți făcut aceleași sacrificii, pe toate câte a-ți adus aceeași iubire; căci acțiunea mea singuratică ar fi fost prea neînsemnată, dacă nu am fi lucrat toate, ca și cum am fi fost numai una singură, la aceiași lucru și cu același cuget.

„Fie acest dar monumentul femeilor române, cari, ca și eroii noștri, și-au făcut datoria lor către Țară.

„Ferească Dumnezeu ca vre-un nou război să vină asupra hoțdelor noastre și să zădărnicească munca și binefacerile păcii.

„Dar dacă timpuri de nouă încercări ar veni, sunt încredințată că ne vom îndeplini și mai bine îndatoririle noastre, grație experienței ce am dobândit.

Mă bucur din suflet că viitoare generații vor vedea în marmoră cum femeile române au cinstit și au iubit pe Doamna lor.”

Dar, cea mai mare răsplătă dată Suveranei pentru străduința ce a desfășurat în acele memorabile zile, sunt vorbele roșite de C. A. Rosetti, președintele Camerei, când Domnitorul, intrând triumfător în Capitală, se prezintă în fața reprezentanților națiunii.

Răspunzând cuvintelor entusiaste ale Domnitorului, marele Rosetti face urările cele mai fierbinți, pentru Suverani, iar pe Prințesa o numește „Dulcea mângâiere a răniților.”

RĂPIREA BASARABIEI

În momentele acelea înălțătoare când țara ajunsese la apogeul gloriei grație bravurii fiilor săi, un văl negru se lăsă pe toate inimele, un strigăt de cumpănită indignare izbucni din toate piepturile românești la auzul vestei fulgerătoare cum că Rusia vrea cu orî-ce preț să răpească Basarabia.

Întreaga națiune românească se ridică ca un singur om în potruva acestui ne mai auzit jaf. Cum? se întrebau părinții cari își pierduseră pe copii lor în război; ostașii cari văzuseră pe camarazii lor căzând; răniții cari ieșiseră schiodiți din bătălie; lumea întreagă care știa că armatele românești au salvat pe ruși la Plevna; cum? se întreba fiecare, asta este răsplata jertfelor României și serviciilor aduse de ea marelui imperiu?

Și totuși, actul acesta de strigătoare nedreptate s'a consumat. România n'a găsit sprijin de nicăieri. O împotrivire armată contra colosului dela Nord care, prin vocea prințului Gorgiacov amenința să cotopească țara, ar fi însemnat o jertfă eroică dar fără folos. Europa oficială era pe deaîntregul de partea Rusiei. Mica Românie care cu arma în mână își croise calea independenței, în uimirea lumii întregi, a trebuit să se resemneze, păs-

trând însă în pieptu-i rana veșnic sângărândă a acestei răpiri și așteptând timpuri mai bune ca să-și facă dreptate.

Prințesa Elisabeta care luase o parte atât de frumoasă la desfășurarea glorioaselor evenimente, a rămas, firește, foarte afectată de întorsătura pe care o luaseră lucrurile în ce privește Basarabia.

În împrejurările acestea atât de grele prințesa căzu bolnavă și, în urma insistențelor medicilor și ale Domnitorului plecă în străinătate să-și caute de sănătate. În anul următor ea făcu o a doua călătorie la Ischl și prin Germania, fiind însoțită de astădată și de augustul ei soț.

Din fericire, principesa se restabili repede astfel în cât, la serbările încoronării era pe deplin sănătoasă și în toată splendoarea frumuseții ei remarcabile.

PROCLAMAREA REGATULUI

În ședința sa istorică dela 14 Martie, 1881, în urma unui entusiast discurs pronunțat de generalul Leca, Camera deputaților, în puterea dreptului de suveranitate a Națiunii, a proclamat pe A. S. R. Prințul Carol I de rege al României.

Se rostesc cuvântări patriotice de către C. A. Rosetti, Al. Lahovari și Ion Brătianu.

Ministrul Dabija se duce la palat cu proiectul de lege care, semnat de Suveran, e trimis Senatului.

Vestea proclamării României ca regat a străbătut cu iuteala fulgerului întreaga Capitală. Prin străzile principale ale orașului animația e de nedescris. În jurul palatului mișună, deasemenea, o mulțime entusiastă.

Prințul și prințesa privesc pe fereastră mulțimea aceasta cuprinsă de delirul patriotic, care nu încetează de a manifesta.

Se apropiase ceasul când reprezentanții Națiunii urmau să aducă la cunoștința Suveranului marele act al înălțării României la rangul de regat.

Nu se poate închipui un cortegiu mai impunător ca acel care pășea spre palat în acea zi măreață, abea putând să străbată mulțimea cetățenilor.

În frunte mergeau cei doi Mitropoliți și episcopii după cari veneau senatorii și deputații.

Când reprezentanții națiunii ajungând în fața palatului au zărit la fereastră pe Suverani, au izbucnit în urale nesfârșite.

Senatorii și deputații precedați de înalții prelați fură primiți în Sala Tronului unde, la orele șase seara, își făcură apariția și Suveranii.

Suverana era îmbrăcată în negru din cauza morții împăratului Rusiei căzut victima unui atentat nihilist.

Îndată ce Suveranii se urcară pe estrada Tronului, Dimitrie Ghica, președintele Senatului, rosti următoarele cuvinte:

„Sunt fericit și mândru că soarta m'a ales să presint Alteței Voastre Regale, în numele Camerei și Senatului, legea votată azi de ambele corpuri legiuitoare și prin care se îndeplinește dorința țării întregi.

Apoi a dat citire proiectului de lege compus din următoarele două articole:

Art. I. România este proclamată Regat.

Printul Carol primește pentru sine și pentru urmașii săi titlul de Rege al României.

Art. II. Moștenitorul tronului va purta titlul de prinț de coroană al României.

Intreaga asistență izbucnește în strigăte de „*Trăiască Regele! Trăiască Regina!*”.

Uralele au izbucnit și mai puternice când Suveranul a iscălit legea în fața tuturor.

Nu ne putem opri de a nu reproduce aici frumoasa cuvântare rostită de primul Rege al României, cu prilejul acestui însemnat eveniment:

Suveranul a spus:

„Mare și solemn este acest moment în care reprezentanții națiunii vin să-mi anunțe ei înșiși votul lor unanim. Prin acest vot se începe o nouă pagină în cartea vieții poporului nostru, prin el se termină un timp plin de lupte și greutate, însă și de sfertări bărbătești și de fapte eroice. În acest moment vreau să repet ceea ce am spus de atâtea ori: În totdeauna, numai dorința națiunii a dat lucrărilor mele direcțiune și scop. De cincisprezece ani sunt domnitor al acestei țări; de cincisprezece ani posed dragostea și încrederea poporului; această dragoste și încredere mi-au făcut și mai bune zilele și m-au întărit în zilele cele rele. De aceea mândru am fost de demnitatea mea de domnitor, scump mi-a fost acest titlu în jurul căruia s-au adunat în trecutul depărtat atâta glorie și măreție.

„Țara însă este de părere că în situația pe care a dobândit-o acum și în puterea ei națională dovedită prin fapte, trebuie să se ridice la rangul de regat. Eu primesc dar titlul de rege, nu pentru mine, ci pentru mărirea României, sigur fiind că el nu va desface de loc legăturile strânse care mă unesc cu poporul meu prin luptele și greutatea ce împreună am înfruntat. Să dea Dumnezeu ca primul rege al României să se bucure de aceeași dragoste, care a răsplătit pe ultimul prinț de toate necazurile. Pentru mine pretzesc iubirea acestui nobil popor, căruia l-am consacrat toată existența mea, mai mult de cât măreția și strălucirea unei coroane.”

Proclamarea României ca regat a fost primită în toată țara cu o nemărginită bucurie. Intreaga suflare românească care își vedea visul realizat după atâta trudă și atâtea jertfe, era în plină sărbătoare.

Manifestațiile de simpatie în jurul Suveranilor se ținea în lanț.

Regele și Regina zilnic primeau diferite delegații care veneau să depună la picioarele falnicului lor Tron asigurările de devotament și dragoste ale milioaneilor de români.

E memorabilă cuvântarea rostită de Rege cu ocazia primirii delegațiunii corpului ofițeresc.

Regele a răspuns delegațiunii în următorii termeni:

„Armata cunoaște dragostea mea pentru ea, știe asemenea cât de fericit sunt în totdeauna când mă aflu în mijlocul soldaților mei; azi simt o deosebită satisfacție văzând adunate în jurul meu delegațiunii ale armatei: Înălțarea României la regat, proclamată de națiune, a fost

pregătită și înlesnită de războinicii mei și de sângele nobil ce dânsii au vărsat a răsărit mărirea României, independența și regatul.

„Să dea Dumnezeu tuturor țărilor și mai cu seamă nouă, ani mulți de pace și liniște pentru dezvoltarea și progresul nostru. Dacă însă țara noastră, mama noastră comună, va avea vreodată nevoie de sângele și de vitejele noastre, sunt sigur că d-voastră veți urma pe regele României cu aceeași încredere și abnegație pe care le-ați arătat până acum prințului, căpitanul d-voastră, care nu s'a indoit niciodată de devotamentul și de vitejia d-voastră moștenită.

„Ceea ce vă spusei azi din înălțimea tronului și înaintea acestor steaguri, simbolul onoarei noastre militare, al gloriei noastre, o spun prin d-voastră tuturor camarazilor, întregii armate care se va uni în totdeauna cu mine spre a striga: „*Trăiască Regatul României!*”

La 9 Mai au început serbările încoronării la care am avut nespulul noroc de a asista și care au produs o neștearsă impresie asupra creierului meu de copil.

Capitala era frumos pavozată și animația pe strade era în permanență.

Și am văzut cum cele două coroane regale au fost transportate cu mare alai la Mitropolie unde, a doua zi urma să se facă solemnitatea încoronării.

În „*Notele din viața Regelui Carol*” găsesc amănunțit descrierea desfășurării acestor memorabile serbări.

Iată cum se povestește acolo transportarea coroanelor regale la Mitropolie precum și solemnitatea încoronării.

Transportarea s'a făcut în trăsura de gală a curții de către toți miniștrii și sub escortă de jandarmi și roșiori. Plecarea cortegiului a fost anunțată prin 21 focuri de tun.

În prima trăsura au luat loc ministrul președinte și ministrul de finanțe, care țineau coroanele pe perini de catifea; în a doua miniștrii de război, de interne, de justiție și de lucrări publice; ministrul de culte aștepta cortegiul înaintea bisericii, iar mitropolitul stând în ușă, înconjurat de înaltul cler, luă coroanele în primire și le duse în locul sfânt. Aci aștepta o gardă de onoare din elevii ai școlilor militare, cu patru steaguri decorate cu „*Steaua României*”, și anume ale regimentelor 3 și 6 de infanterie și 9 și 13 dorobanți.

Mitropolitul săvârșește slujba sfințirii coroanelor și în toate bisericile din țară se fac aceleași rugăciuni, în același moment.

Stradele Capitalei sunt înșesate de lume, pentru ca să vadă cortegiul trecând.

La 8 jum. ore seara, sunt aduse la palat, în sunet de muzică, toate steagurile armatei; se face apoi o mare retragere cu torțe. Toți ofițerii superiori precum și miniștrii și de asemenea și locotenentul-mareșal Bauer cu suita sa sunt invitați la palat pentru ca să asiste de aci la frumosul spectacol militar.

Perechea regală și prințul moștenitor de Hohenzollern cu fiul său ies foarte des în balcon și sunt salutați cu urale și aclamări de către mulțime.

Zorii zilei de 10 Mai sunt anunțați Capitalei prin 21 focuri de tun

Timpul nu e așa de frumos și senin ca de obicei în acest ano-timp. Nori negri zboară pe deasupra orașului frumos împodobit și privirile bucureștenilor se ridică cu grija spre cerul amenințător.

La 10 ore și un sfert, Regele, Regina și înalții lor oaspeți pleacă de la Cotroceni, linia de centură, la gara de Nord de unde trebuie să înceapă cortegiul încoronării. La sosirea lor aci și pe când toți funcționarii îi primesc cu solemnitate, dă o mică ploaie; curând în urmă cerul începe să se limpezească și numai vântul mai pricinuește oarecari neajunsuri.

Funcționarii căilor ferate aduc perechei domnitoare o adresă cu vignete artistice executate și reprezentând punctele importante ale rețelei căilor ferate; adresa e într'un vagon în miniatură care se mișcă pe șine și de jur împrejur sunt imitații de semnale optice.

Direcțiunea generală a căii ferate Lemberg-Cernăuți-Iași prezintă de asemenea felicitările sale într'o adresă.

După acestea se formează cortegiul încoronării.

Regele încalcă pe calul său, Regina se urcă într'o trăsura cu opt cai, având deasupra o coroană; trăsura e un adevărat capo-de-operă de gust și de împodobire.

Lângă regină ia loc prințul moștenitor de Hohenzollern, iar în fața lor cei doi prinți.

Cortegiul se pune în mișcare în ordinea următoare:

Un pluton de jandarmi.

Prefectul de poliție.

Un al doilea pluton de jandarmi.

Un escadron de roșiori.

Două furieri de curte.

Mareșalul curții cu doi adjutanți regali.

62 de steaguri ale armatei cu muzica roșiorilor.

Majestatea Sa Regele.

Marele Stat-major și casa militară a regelui.

Trăsura de gală a reginei cu opt cai și cu două picheri călărind înainte; la dreapta și la stânga merg pe jos servitorii Curții în livrele de mare gală.

Tot la dreapta și la stânga trăsorei reginei călăresc generalul comandant al diviziunii teritoriale și generalul inspector al gardei naționale.

Un mare grup de ofițeri de cavalerie.

Cortegiul e încheiat de un escadron de roșiori.

Garnizoana e înșirată deoparte și de alta a stradelor până la mitropolie, și dă onorurile militare.

În tot lungul acestei *Via triumphalis*, împozantul cortegiului e salutat cu entuziasm de o imensă mulțime de lume.

Stradele, numeroasele tribune, balcoanele și ferestrele caselor bogat decorate cu flori, cu ghirlande, cu covoare și cu steaguri, sunt înșesate de lume și o adevărată ploie de buchete și cununii cade asupra perechei regale și a înalților oaspeți.

La 12 ore cortegiul ajunge la poalele dealului Mitropoliei. Aci Majestatea lor sunt salutate de Mitropolitul Primat, de Mitropolitul Moldovei, de toți episcopii, de clerul înalt, precum și de miniștrii și de președinții ambelor Camere.

(Va urma).